

TRADITIES IN HET HOOGLAND

Achter op de motor van een *easy rider* cruise je over groene, golvende heuvels, genietend van een zachte, koele bries. Links en rechts koffieplantages, rijstvelden, meren, rivieren en kleine dorpjes. De centrale hooglanden van Vietnam vormen een boeiend gebied.

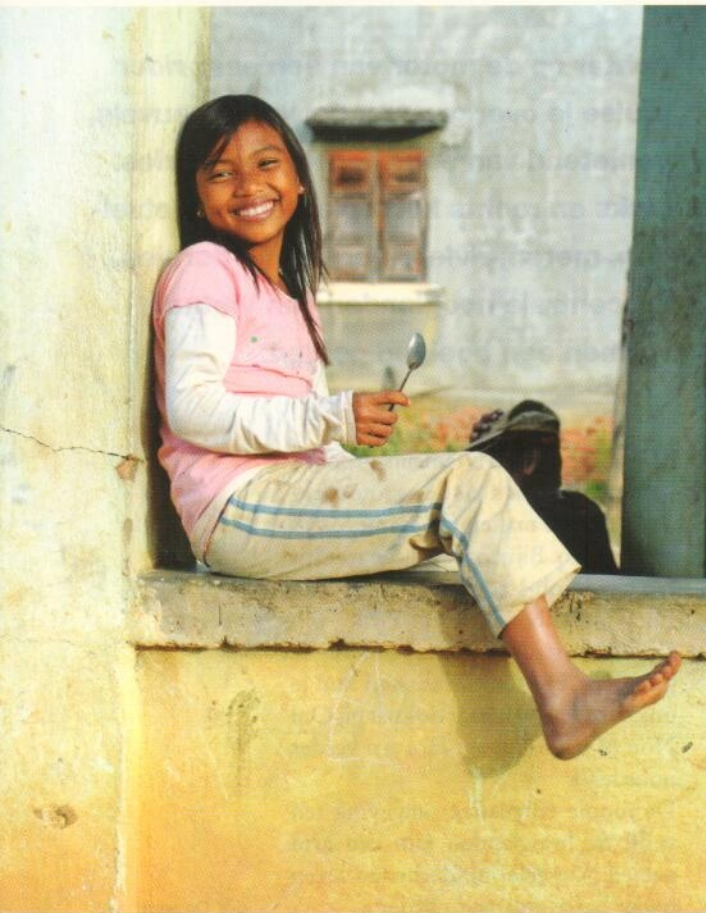
Het gebied is tamelijk groot en je kunt kleine en grote tochten maken op de motor of met de auto. Bijvoorbeeld een rondrit Ho Chi Minh-stad - Dalat - Lak Lake - Buon Ma Thuot - Kontum - Pleiku - Ho Chi Minh-stad. In plaats van terug te gaan naar Ho Chi Minh-stad kun je ook verder rijden naar de kust bij Qui Non of naar Hue en Hoi An verder noordelijk.

De mooie en rustige omgeving ten spijt; de hooglanden zijn een arm gebied. De vele minderheden leven onder barre omstandigheden.

Vietnam heeft 54 erkende minderheden en vele groepen leven in de berggebieden langs de grens. In het westelijke deel van de centrale hooglanden leven de Mnong en Ede en rondom Pleiku en Kontum vind je vooral de Jarai en Bahnar. Hun relatie met de

◀♥ De prachtige Centrale Hooglanden, voornamelijk in de provincie Dac Lac. Hier leven vele minderheden, zoals de Bahnar die onder meer varkens houden. ▶

▲ Bahнар meisje kijkt toe als de oogst wordt uitgeladen.

Vietnamese overheid is slecht. Er zijn conflicten over land, behoud van de eigen cultuur en taal, toegang tot onderwijs en voorzieningen en politieke vertegenwoordiging. De centrale hooglanden waren tijdens de oorlog van grote strategische betekenis, vooral doordat de Ho Chi Minh-trail, de Noord-Vietnamese bevoorradingslijn voor de troepen van de Vietcong, er liep.

Er is zowel in het begin als aan het eind van de oorlog zwaar gevochten. De Amerikanen legden een aantal militaire bases aan. Zo'n 40.000 leden

In de oorlog is hier zwaar gevochten...

van minderheden vochten voor de Amerikanen. Na de oorlog zijn velen naar Cambodja en Amerika gevlucht. Minderheden uit andere delen van Vietnam leven inmiddels ook in dit gebied. Sommigen gedwongen, ande-

ren verhuisden vrijwillig. Hun cultuur en taal verschilt van die van de Vietnamezen. Hun taal stamt af van de Mon-Khmer (Mnong en Bahнар) en Maleis-Polynesische groepen (Ede en Jarai). Veel minderheden zijn zowel animistisch als christelijk (protestant of katholiek). Ze zijn matrilineair; de man trekt in bij de familie van de vrouw. De Bahнар echter doen wat het beste uitkomt.

De trip begint met een vroege vlucht vanaf Ho Chi Minh-stad naar Dalat en dan verder achter op de motor van Hoan, mijn easy rider, naar Lak Lake. De tocht voert langs vele koffieplantages, enkele theeplantages, natte en droge rijstvelden, meren, bergen, allerlei kwekerijen en zijdefabriekjes. Onderweg bezoek ik Mnong dorpen. Later neem ik een bootje en bezoek een dorp van de Ede. Lak Lake is adembenemend mooi. Tijdens de regentijd is het zo'n 600 hectare groot, maar tijdens de droge tijd krimpt het tot 400 hectare en zie je rijstvelden. Aan de

oevers liggen kleine dorpen. Een van de zomerhuizen van de laatste keizer Bao Dai (verbouwd tot hotel) kijkt uit over het meer. Aan de randen van het meer zijn viskwekerijen die zijn afgezet met netten.

In de buurt van nationaal park Yok Don bij Buon Ma Thuot ligt het Mnong/Lao dorp Buon Don. Dit dorp is gesticht door de beroemde olifantenjager N^oThu K^oNul. In 1961 ving hij een witte olifant die cadeau is gegeven aan de Thaise koninklijke familie. De koning van Thailand gaf hem de titel Khunjunob (koning der olifantenjagers).

Zijn kleinzoon en opvolger Yprong Eban leeft nu in zijn huis dat open is voor bezoekers. Eban is 96 jaar oud en verschijnt nog maar zelden in het openbaar. Vanaf zijn 13e heeft hij op wilde olifanten gejaagd in de bossen bij de Cambodjaanse grens. Na 298 olifanten gevangen te hebben, borg hij in 1996 zijn lasso van buffelleer op. De gevangen olifanten worden gebruikt als lastdier of geruild met

handelaren uit Laos of Cambodja voor buffels, rijst en andere goederen. Alleen olifanten onder de 3 jaar worden gevangen. Zijn ze ouder, dan zijn ze moeilijker te trainen en loop je het risico dat ze ontsnappen, terug de jungle in.

Na een dag zonder eten, wordt begonnen met de training en krijgt de olifant te eten. Afhankelijk van het temperament van de olifant duurt het temmen vanaf 3 weken tot 6 maanden. Tot voor kort vervoerden de olifanten hout en andere zware materialen. Nu vervoeren ze voornamelijk toeristen. De wilde olifant wordt echter met uitsterven bedreigd.

Pleiku is een wat saaie, stoffige stad. De stad is vooral bekend geworden door de Amerikaanse oorlog. In februari 1965 viel Noord-Vietnam hier een Amerikaanse basis aan. Deze aanval is door president Johnson als excuus gebruikt om Noord-Vietnam te bombarderen en de Amerikaanse troepen in Vietnam snel op te bouwen.

Nadat de Amerikaanse troepen in 1973 vertrokken bleef het Zuid-

Vietnamese leger de basis gebruiken. Als deze troepen aan het eind van de oorlog de stad verlaten, vlucht de bevolking van Pleiku en Kontum mee. Vluchtende soldaten staken Pleiku in brand. De stad is in de jaren 80 wederopgebouwd door de Sovjets. Veel veteranen van beide kanten bezoeken de stad. Pleiku is vooral interessant als uitvalsbasis voor een trip naar de omringende dorpen van de Jarai en Bahnar en het Bien Ho-meer.

Kontum is een klein, ietwat stoffig stadje met vriendelijke mensen gelegen aan de Dakbla-rivier op zo'n 50 kilometer ten noorden van Pleiku. Op de markt worden levensmiddelen, gebruiksvoorwerpen, bloemen en dieren verhandeld.

In het stadje zijn wat bezienswaardigheden, zoals de Franse katholieke houten kerk van de Bahnar. Hij is gebouwd in 1913 en in 1932 gerestaureerd. Het is een grote en lichte kerk met glazen ramen. Op het mooie altaar liggen traditioneel geweven stoffen. Een van de grotere weeshuizen van Kontum ligt achter de kerk. De 6 weeshuizen uit het stadje vangen

▼ Spelende kinderen bij het gemeenschapshuis of rong. Het dak van de rong is soms wel 30 meter hoog en vaak voorzien van licht houtsnijwerk.

ruim 600 kinderen van de minderheden uit de wijde omgeving op.

Verder zijn het seminarie en het museum een bezoekje waard. Het seminarie is zo'n 80 jaar geleden gebouwd en er woont een kleine groep priesters. Het gebouw ziet er goed uit met kersenbloesems in de voortuin.

Rondom het stadje liggen meerdere dorpen van de Bahnar, Jarai en Sedang. Achter op de motor of op de fiets zijn ze gemakkelijk te bezoeken. Koeien en varkens wandelen kalm over de ongeplaveide straatjes, terwijl de kinderen rondom spelen. Traditionele kleren worden nog maar zelden gedragen. Alleen de draagdoeken waarin kleine kinderen worden gedragen, zijn traditioneel geweven stoffen.

Vanuit Kontum kun je de Ho Chi Minh-trail (snelweg 14 richting noorden) en de Amerikaanse bases Charlie Hill en Dak To ten noorden van Kontum bezoeken. Hier is zwaar gevochten in 1972 en aan het eind van de oorlog in 1975. Er liggen nog steeds half vergane wapens en munitie.

De begraafplaatsen van de Jarai zijn opgezet als miniatuurdorpen.

◀ Onderweg naar Yok Don nationaal park passeer je vissers.

Elk graf, waarin meerdere mensen begraven worden, heeft een dak en een hek van bamboe of muurtjes rondom. Op de hoeken staan soms fraaie houten beelden van mensen. Enkele zijn spirituele wachters. De dode wordt begraven met wat persoonlijke bezittingen en offergaven. Vroeger werden alleen doden van dezelfde vrouwelijke lijn bij elkaar begraven, later werden schoonzoons er ook bij gezet.

De nabestaanden brengen jarenlang voedsel en drinken naar het graf om de dode te herdenken op de dag van het overlijden. Ze rouwen en feesten bij het graf. Na een aantal jaren wordt het graf verlaten: de geest van de overledene heeft het dorpje verlaten. De laatste ceremonie, het verlaten van het graf, markeert het punt waarop de dood definitief is en de geest van de overledene wordt vrijgegeven. Een weduwe of weduwnaar kan vanaf dat moment ook weer hertrouwen.

De uitgebreide begrafenisceremonie is erg duur. Het hele dorp verblijft 3 dagen op de begraafplaats en er wordt een buffel geofferd en gegeten. Als de familie van de overledene niet genoeg geld heeft, kan het een paar jaar duren voordat de ceremonie wordt voltrokken. ■

INFO. De bezienswaardigheden rondom Pleiku en Kontum liggen op enige afstand van de stadjes. Het beste is om een trip te maken met een *easy rider* of via de toeristenbureaus in de stadjes. Zij kunnen tevens wandeltochten met overnachting in een van de dorpen regelen.

Mocht je met een *easy rider* op stap gaan, boek dan een echte. Ze kosten misschien wat meer, maar ze drinken geen alcohol tijdens de lunch en rijden niet als duivels. Ze spreken vrij goed Engels en weten veel van het gebied en de mensen die er leven. Ze kosten ongeveer 65-75 US dollars per dag, exclusief je eigen kamer en eten.

Vluchten vanaf Ho Chi Minh-stad naar Dalat en Buon Ma Thuot kosten ongeveer 40 US dollars voor een enkeltje en naar Pleiku ongeveer 50 US dollars voor een enkeltje.

De regenval van juni tot november is hevig vooral rondom Kontum en Pleiku.

De accommodatie in het gebied is veelal eenvoudig. Buon Ma Thuot heeft een aantal goede hotels, net als Pleiku en Kontum. Bij Lak Lake is een eco-resort. Daarnaast zijn er mogelijkheden om in de minderhedendorpen te overnachten.

▶ Easy Rider neemt rustpauze.

